

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus
Grammatico-Criticus Et Archæologicus**

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Caput duodecimum. De adverbiis

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

<urn:nbn:de:hbz:468-1-1559>

ΥΛΙΚΗΤΛ. Inde præteritum in nostrâ lingvâ wrought, ab infinitivo to work. * **ΜΑΓΛΑΝ**, posse; **ΜΛΗΤΛ**: * **ΩΓΛΑΝ**, timere; **ΩΗΤΛ**. plur. **ΩΗΤΕΔΠΜ**, ιψ., ιην. Legitur **ΩΗΤΕΔΠΗ**, Marc. xi, 32. * **ΛΙΓΛΑΝ**, babere, præterito **ΛΙΗΙΔΛ**, & **ΛΙΗΤΛ**. præl. indicativi, **ΛΙΗ**, bæbeo. plur. **ΛΙΗΗМ**, habemus, **ΛΙГНН**, habent. * **ΒΚΙΓΓΛА**, ferre; **ΒΚЛИТЛ**. plur. **ΒКЛИТЕДПМ**, ιψ., ιηн: * **ΦΛГКСЛАН**, cogitare; **ΦЛИ-** **ΤЛ**: * **ΒПРГДЛАН**, emere; **ВЛННТЛ**: * **КПННЛАН**, noscere; **КПНФЛ**, & **КЛАН**, novi. * **ЕКЛЛІНСЛАН**, perdere; **ЕКЛЛІНСДЛ**: * **МПНЛАН**, cogitare; **МПНДЛ**, & **МПНЛІДЛ**. plur. **МПНДЕДПМ**, & **МПНЛІДЕДПМ**:

XI. **ПСУЛІКПЛАН**, ejicere, in præterito **ПСУЛІКП**, & **ПСУЛІКП**. plur. **ПСУЛІК-** **ППМ**, ιψ., ιηн: * **ΛТВЛІКЛАН**, offerre; **ΛТВЛК**. plur. **ΛТВЕКПМ**, ιψ., ιηн:

XII. **ЕКЛННЛАН**, reciscere, & **ЕКЛЛІНЛАН**, interrogare, in præterito **ЕКЛН**, & **ЕКЛХ**. plur. **ЕКЛННМ**, ιψ., ιηн: * **ЕКЕТЛАН**, comedere; **ЕКЛТ**. plur. **ЕКЕТПМ**. ιψ., ιηн:

XIII. Et forsan habentia **ε** breve in penultimâ infinitivi, formantur in præterito ut habentia I breve, de quibus præceptum est reg. 5.

XIV. Huc refer omnia formata in præterito per reduplicationem; de quibus cap. viii, reg. 19. quibus adde **УЛІУХПН**, flaverunt, à **УЛІЛАН**, flare, Matth. vii, 25, 27.

XV. Ex supradictis forsan haud temere statui possent duæ conjugationes verborum apud Gothis: Una eorum quæ formant præteritum indicativi, mutando ultimam præsentis in **ІДЛ**, **ЛІДЛ**, **ДЛ**, **ДЛ**, quomodo à **СХКСЛ**, **ІЛВЛ**, **СЛЛВХ**, formantur **СХКІДЛ**, **ІЛВЛІДЛ**, **СЛЛВХДЛ**: Altera eorum, quæ formant præteritum abjiciendo ultimam præsentis, & mutando vocalem, vel diphthongum penultimæ in aliam vocalem vel diphthongum, quo modo formantur à **НІМЛ**, **НЛМ**; à **ГКЕІПЛ**, **ГКЛІП**; à **ГЛСЛКЛ**, **ГЛСЛК**; **ДКІСЛ**, **ДКЛАН**; **ВЛІКЛ**, **ВЛК**; **ЕКЕТЛ**, **ЕКЛТ**; **СТЛНДЛ**, **СТХФ**; **Н** abjecto, & tenui **Д** in aspiratam **Ф** mutato euphonie gratiâ. Et nota, quod omnia secundæ conjugationis faciant præteritum passivum in **NS**: ut, **ВПНДЛАНС**, **ГЛВЛНКЛАНС**, natus.

Notetur etiam, quod ad priorem conjugationem reducenda sint omnia decimæ regulæ exempla, utpote quæ anomala tantum fiunt per contractionem euphoniacam ut, in **МПНДЛ**, à **МПНЛІДЛ**. at in contractis præteritis solvuntur radicales **К**, & **Г** in **Н**, & media **Т** mutatur in tenuem **Д** ulterioris euphoniacæ causâ ut in **УЛІКНТЛ**, pro **УЛІККДЛ**, à **УЛІК-** **КДЛ**, &c. In voce tamen **КПНФЛ**, à **КПННЛ**, **Д** mutatur in aspiratam **Ф**:

Quædam etiam & contrahuntur, & mutant vocalem vel diphthongum penultimæ præsentis: sic à **ВКІГГЛ** formatur **ВКЛНТЛ**, pro **ВКЛГГДЛ**, à **ВКЛГГІДЛ**:

XVI. Denique coronidis loco notetur, quod à quibusdam verbis formentur alia, quæ vim obtinent verborum *Hebræorum* in hiphel. Sic à **ЕЛГІНХН**, gaudere, formatur **ЕЛГСЛАН**, gaudio afficere, oblectare; à **КПННЛАН**, noscere, **ГЛКІНСЛАН**, notum facere.

CAPUT DUODECIMUM.

De Adverbiosis.

I. **А**dverbia temporis: **Гефірн**, pridem. **нипан**, nuper. **иу**, vel **гæoh**, **geo**, olim. **геапа**, olim. **иæдера**, olim. betpib **хæг** **хіпг**, interea. **æр**, **антеа**. **æрре**, semper. **нæрре**, nunquam. **æрпандæг**, **нудиустертий**. ¹ **гуртандæг**, & **гопртендæг**, heri. **æт** **румум** **сүрре**, aliquando. **офт**, **зеломе**, **сæре**. **офт** and **зеломе**, **персæре**. **то** **дæг**, **боди**. **то** **меріген**, **cras**. **nu**, **nunc**. **хýдæгер**, vel **идæгер**, eodem die. **æт** **nextan**, **æт** **нýхтan**, tandem, demum. **ða** **ða**, quando. **дonne**, **tunc**, quando. **хрæнне**, & **ахрæнне**, quando. **хрilon**, aliquando, olim. **ðæг** **he**, **ex quo**, **ођ** **хір**, **huc usque**. **зір** **æрре**, si aliquando. **римbel**, & **римle** semper. **á** & **áá**, semper. aliquando á ter repetitum occurrit, ut, **ri** **he** **loж** **и** **пulde** **nu** **и** **аáá** **то** **populde** **buton** **æгхpilcum** **енде**, Boeth. **Ælfredi**, pag. 149. **рингallice**, semper. á butan ende, sine fine. **нæгена**, **адхuc**. **хрæвін-** **го**, **brevi**, **цит**. on á **populb**, in **seculum**, Luc. v, 55. **хæрenga**, vel **хæрlice**, **subitd**. **remninga**, **remnunга**, **subitd**, continuo. **de** **лє** **хрæнne**, ne quando. **рpa** **ріхе**, **tantisper**. on **хрæпdnerje**, **brevi**. **рpa** **micelum**, **tantisper**. **ecelice**, **æternum**. **rona**, **statim**. **inxtæpe**, **immediate**, **illoco**. **rona** **inxtæpe**, **цит**. Nota, quod **rona** regat genitivum: ut, **rona** **хæг** **пintper**, & ille ibi obiit in eunte **hyeme**. Suppl. ms. ad Chron. Sax. Hinc **rona** **хæг** **he**, **quam primum**: ut, **ða** **pæг** **rona** **хæг** **he** **hi** **codan**, & factum est quam pri- **мі** **intraverunt**, Bed. E. H. c. 16. **pelхpæп**, **зепелхpæп**, ubique, passim. late, tardè. lang- diu. **зete**, **зет**, modò, **adbuc**. med mycel **hpi**, **paulisper**. an **лæт**, **анлæт**, è **vestigio**. lange,

¹ Anglice yesterday. Gothis tamen **ГІС-** **ТКЛДЛГІС** est **cras**: unde vero Gothis dix- rint **cras ГІСТКЛДЛГІС** nulla (inquit Ju- **ни**) conjecturâ potui assequi.

diu. hƿaþe, cito: ut, ƿeoc lange aðlaþ. oððe hƿaþe ƿylt, æger diu længescit, vel cito moritur, ms. Cott. de observatione Lunæ. ƿryþe hƿaþe, statim: ut, nu biþ ƿryþe hƿaþe anticriþter ti- ma, Hom. de Antichristo. to hƿaþe, nimium cito. yelðen, rard. Þa hpile, dum. ne lær æfsteþ, non multò pos. mið ȿy he, quam primum, quando. æðre, illico, confessim. him Þa æðre ȿod anƿapeþe, tum illi Deus confessim respondit, Cædm. p. 21. l. 20. on laſte, tandem. apa, sem- per. apa to alðre, in ævum, Cædm. p. 23, l. 71. Quibus addantur: Ðær niht, confessim. fu- loyt, persæpe, heodæg, hodie. Ðenden, dum, quoad, quamdiu; ut, Ðenden þu heþ leaſart, dum hic moratus fueris. Ðenor, þapin, illico. heþ, in chronicis, hoc anno. þa tum, & þa þa, tum quum. longe on dæg, die protecþo. dæghamlice, quotidie. to lange, nimium diu. lungne, pro- tinus, statim. ƿnelse, celeriter. ƿnude, confessim, sine mora. heononfɔþ, à modo, ab hoc tem- pore. ƿelþpenit, ƿelþpænne, raro. ƿelþpænne oððe næfþe, raro aut nunquam. reg. mon. cap. LIV. hpilum, nunc: ut hpilum on ane halþe. hpilum on ælce healþe, nunc ex una tantum parte, nunc vero ex omni. ȝode hpile, diu, spatio temporis bene magno. chron. Sax. DCCXXXVII, ær i ap, mane. æfne mērðen. up mýrðen, vel ap in mōnne, primo mane, gloss. R. 94. Cod. interl. Cott. Marc. XXVI, 2. Spile ær, valde diluculo, ibid. Marc. I. 35. ýmbalytel, ýmblytel; brevi. þær, abbinc, deinde. on niht, noðtu. ȝelomlice, crebro. þa þa, quamprimum. Notandum autem est æðre, lungne, & ƿnude, quibus maxime delectantur poetæ, esse Francica origine. His adde hpiltidum, modo, nunc. hpylan, quondam, aliquando. Ðahpile, dum, donec, quamdiu. Ða hpile he, idem. Ahpænne, aliquando. Leo hpilum, non ita pridem. Nahponan, non aliunde.

Loci: hitær, hic, ȝidep, illuc. hpidep, quo. heþ, hic. ȝær, illic. hpær, ubi. ȝohpær, ubi- que. nohpær, nusquam. æghpær, ubique. þær þær, quo in loco. hpidep hƿega, alicubi. ȝonan, ȝonon, inde. ellende, procul. bufan, bufon, supra. beneoþ, beneoþan, infra. ȝunepeaþd, deorsum, hampeaþd domum versus. peþpeaþd, occidentem versus. on bæc, on bæcling, à tergo. Gehpær, ubique. uppeaþd, sursum. innanpeaþd, intus, interiora versus. utoñ, exterius. Ahpær, alicubi. hponan, ahponan, undecunque. ahponanutan, ab extra. nahponan, à nullo loco, nahponan utan, non ab extra. æghpanon, undique. heonon, hinc. þanon, illinc. hpanon, unde. ȝuhpan, ab austro. Nopþan, ab aquilone. ȝehend, prope. ȝopnean, propð. ȝopneah, prope. on ȿy healþe, bæc. on þa healþe, illæc. piþufan, supra. nýþer, & piþyhan, infra. piþutan, extra. binnan, intus. begeon- dan, ultra. beheonon, citra. upp, sursum. niþer, deorsum. abun, abune, deorsum. on þa ƿryþpan healþe, dextrorsum. on þa ƿryþpan healþe, sinistrorsum. ellenþpidep, aliorum. ufan, supra, sur- sum, deorsum. neoþan, deorsum. ellor, allib. beneoþ, beneoþan, infra. gehpæp, undique. ƿpa hpær ƿpa, ubicunque. ƿpa hpidep ƿpa, quocunque. æghpidep, quaquaversum. up, sursum. ȝune, deorsum. ute, extra.

Hortandi: utoñ, age, agite, agedum. utoñ nu ȝehýpan hu upe ȝpihten þær ƿryþecende; Homil. in dominic. II, in Quadragesima. utoñ eopnorþlice ȝleon to heofunge ƿohne ȝæð- bote Þa hpile he pe moton. ær þam he re ȝærlica ȝlaȝe uj artþecce: utoñ ȝemunan ƿpa hpæt ƿpa pe ƿpeligende aȝyltan. ȝ utoñ mið pope ȝepitman þ ȝæt pe manfullice aðþuȝon: utoñ ȝoppadian ȿobe anȝyne on andetnyyre. ƿpa ƿpa re ƿitega uj manaþ: utoñ ahebban upe heofitan mið handum to ȿobe, Hom. in Natal. Gregorii P. Occurrit etiam utan: ut, leoþan men utan ȝon. ƿpa uj mycel ȝeaþf ȝ. habban anƿæbne ȝeleaþan, cod. can. ms.

Dehortandi: papna þat, cave ne.

Excipiendi: buton, ¹ nisi, butan, absque. eller, aliter, alias. ælcop, alias. ȿy lær, nè. nýmþe, nisi, præter. nýmþe pen ƿære, ni forsan. nemne (Islandis nema) nisi. ȝopan, tantum. naler, ni- bilominus. noht ȝon lær, nibilominus.

Negandi: ne, non, no, noct, noht, non. ne ne, non, inde forsan Gallorum nenny. nate- hpon, & nateþærhpon, minime, baud. næffþe, nunquam. on nan piȝum, nullo modo. neþe, vel næf, non. na, non. naller, non. na lær, ne. nohpæþer, nec, nullæ ex parte. neþe neþe, nequa- quam. næf næf, idem. Hic notandum est, NE, per aphæresin ȝ e, coalescere in unam vocem cum nominibus, & verbis: ut in nænigum, pro ne ænigum. næfðon pro ne hæfðon. ² nýr, nýr, vel næf, pro ne ȝ, ut, næf ic na ȝebýrþtig, non audebam, Hom. in Nat. Mariae V. nan ȿod ný butan þu ana, Hom. in pasi. Petri & Pauli. nille, pro ne pille. nabbaþ, pro ne hab- baþ. Quod turpiter ignorans editor Chauceri ita præfatur lectorem: Chaucer many times understands his verb, as I P D T what men him call: for I K P D W P D T. Cum tamen not, vel nat, veterum coalescat ex ne pat, I know not, or wot not.

Notandum etiam est, quod in lingua Anglo-Saxonica negatio enuntietur per duo negativa: ut, Matth. xxii, 23. recȝaþ Saducei þat nan æpiȝt ne ȝig: Ne om ic na ȿpiȝt, non sum ego

¹ Hinc in veteribus nostris auctoribus but quād non significat nisi; apud Satyrographum à Dano-Saxonico buta, pro butan, buton, nun- enim nostrum hæc & similia exempla occurunt:

And beate ȝeton therwith, but if she will werk.
Unblessed arte thou bruer, but if the Gode helpe.

² Sic apud Gotbos NIST contrahitur à NI tyrographo nostro, narros pro ne arose. IST, vel NIH IST, Luc. ix, 13. Et in Sa- ut, That he narros. — Christus,

Christus, Joh. i, xx. hýpa nan nær acleinrub, *Luc.* iv, 27. Addam etiam & alterum exemplum (à quo orthodoxa doctrina ecclesiæ Anglo-Saxonice de Eucharistia dignoscatur) ex *Ælfrici monachi* epistolâ ad *Wulstanum archiepiscopum Eboracensem*, lectoris *Pontificii* gratiâ: Ne biþ re hýlica hlaþ lichamlicē rpa þeah ne re ýlca lichama ðe Lþiþt on ðropode. ne hæt halig þin nær þær ðælenber bloð ðe fóþi us agoten pær on lichamlican ðing. ac on gærtlicum andgýte, Nibilominus panis ille vitæ non est corporaliter idem corpus in quo passus est Christus, neque sanctum illud vinum est Iesu sanguis, qui pro nobis effusus erat, in corporali statu (vel conditione) sed in spirituali sensu. Hoc & quæ deinceps sequuntur in *Gulielmi de Insula* excerpto impresso vel codice ms. qui extat *Oxonie* inter libros *Funianos*, hoc, inquam, & sequentia, quam repugnantia sint doctrinæ concilii Tridentini de S. Eucharistiæ, penes lectorem esto judicium. Sed, ut eò redeam unde eram digressus; editor *Chauceri*, nihil antiqui sapiens, dicit ipsum imitatum fuisse Græcos in vehementius negando per duo negativa, tametsi *Chaucerius* literarum Græcarum ignarus, more sui temporis, in quo *Saxonismus* penitus non exoleverat, duobus negativis usus est: ut, *I ne said none ill.* Occurrunt persæpe tria negativa *Job.* i, 18, ne geþeah næfne nan man *Iod.* Lþiþt iþ geþeden hlaþ þuþh geþacnunge. *J lamb.* *J leo.* --- ac rpa ðeah æxter þroþum geþynþe nír Lþiþt naþor ne hlaþ. ne lamb. ne leo. Et, ðeah hi piþ he hpene topneze. ne geþaþa þu. ne ne geþyf þu na to hraþe. fóþ þam hy peorþaþ manegum to fýnd, ms. *Vossii* moralia præcepta continens. Occurrunt etiam quatuor: ne nan ne doþirte of þam væge hyne nan ðing mape axigeant, *Matth.* xxii, 46. sic in ms. *Bodl.* in homiliâ, cui titulus *de fide catolica*, ne nan Lþiþten man þ næfne ne rceal geþyfan. Sed, ut editorem *Chauceri* deñud perstringam, quām insulsè etiam lectorem docet *Chaucerum* suum scripsisse gon pro hezgon, hebe pro helebe, lóveden pro did love, woneden pro did won, quo nihil putidius. Certè non possum non dolere vicem nostratis *Enni*, utpote cui contigit habere editorem Anglo-Saxoniarum literarum prorsus imperitum. Præterea monendus est *Philo-Sax.* lector regulam hanc de modo negandi per duo, vel plura negativa, non adeo generalem esse, quin exceptionem admittat. Nam in chronologiâ *Saxonica* rarius occurunt duo negativa; in *Regiâ Hist. Eccles.* *Bede* paraphrasi multò crebriùs negatur per solitarium negativum, quām per duo, vel plura, etiam in dictis vehementissimè negantibus; ut, ubi describens, quām pertinacitè *Britanni* inhæserint suis traditionibus contra preces, & increpationes *Augustini*, interpres sic scribit Rex: * hi him hýpan ne polban. ne hi polbon rihte *Cæstrian* healdan. Atque paulò post, * ne hi Augustiner lapum. ne hiþ benum. ne hiþ ðream and hiþ geþepena ænige ðinga geþaþigean polbon, p. 110. Et pagina sequenti, cƿædon hi þat hi nænig þýrja don polban. ne hine fóþ aþceþiþcope habban polbon. Dicentes ad invicem: gýf he nu fóþ us aþiran ne polbe. mycel ma gýf pe him undeþþeodde beoþ. he us fóþ noplht ƿorþýgeþ, *Bed. H. E.* l. 2. c. 2. In *Cæmonianâ* paraphrasi (ni malè memini) nunquam non negatur per simplex negativum, ut & in illo paragrapho chronologiaz *Saxonica* ad annum DCCCCXXXVIII. quem, cum duobus aliis ad annos, scil. DCCCCXLII. & DCCCCLXXV. auctor, quisquis fuit, *Cæmonis* non insulsus imitor, *Cædmonianis* ¹ verbis, & *Cædmonianâ* verborum ² pompa grandiloquus composuit. Proferamus exemplum: ne peapþ pæl mape on hiþ Englanðe æfje gýta folcer geþylled, in hac insulâ baud unquam major populi strages facta est.

Denique *Ulpila-Gothica*, ad quam proxime accedit vetustissima dictio *Cædmoniana*, semper utitur simplici negativo, quamvis in multis aliis Græcisset. Hæc adnotare lectorum gratiâ visum est mihi, relicta iis libertate judicandi, an modus iste negandi per duo, plurave negativa adeo antiquus sit, & primò advenientium *Saxonum*, & *Anglorum* temporibus coævus; an potius, interjecto tempore, ortus sit, prout usus voluit,

Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi.

Affirmandi: la, etiam. gýre, etiam. pitodlice, profecto, quippe, nempe. buton tƿeon, proculduþ. geþulice, scilicet. roþ, roþlice & fulroþ, certe. hƿæt ðonne, tum certe. geþnunga, omnino,

* * Imò sanè hic vehementissime negatur. Nam, ut scribit historicus, lib. 2. cap. 20. usque hodiè moris sit Britonum, fidem, religionemque *Anglorum* pro nihilo habere, neque in aliquo eis magis communicare, quam paganis. Regius interpres: Bþytta þeap iþ þat hi Angelcynney geþearan. ant æfertnyre fóþ noplht habbaþ. ne him an ænigum gemænum mannum. Noluit scilicet *Ecclesia Britannica*, per d. circiter annos libera, (quia non licebat salvâ libertate,) cum *Romano-Saxonica* communicare. ¹ Qualia sunt. metob. pinc. hæleþ. beorn. opleg. noplþ. geþon. fƿea. fƿegl. tƿorth. poþe. tƿi. &c. quæ

explicabimus cap. xxi. ² Hƿy rceal ic æxter hiþ hylðo ðeopian. bugan him ƿilcer geongeþdomer. ic mæg peran god rpa he. býr tanþaþ me rþpange genentaj. þa ne pillah me æt þam rþpiþe geþican. hæleþaþ heaþðmobe. hie habbað me to heaþjan geþopene poþe pincar. *Cædm.* vii, 11, 12, 13. Non horrida hæc, ut putat *Whelocus*, sed Poetica, sed magnifica, & orationis poeticæ vere sublimes venustates, & elegantiæ. Ast excusandus erat vir cl. utpote cui nondum in manus inciderat ineditus liber Poeticus, *Geneseos* scilicet *paraphrasis Poetica*, quem *Cædmoni* monacho inscriptum edidit Fr. *Junius F. F. Amstelodami.* M. DC. LV.

plane,

planè, certo, prorsus. Ðær ap̄ recgaf þat hit gegnunga fr̄om Gode come, Nuncius hic dicit hoc à Deo eſe, Cædm. p. 17. l. 10. r̄uphon, etiam, quidem. gea, ea, etiam: ut, gea br̄ihten, Job. xxii, 15, 16. eorūtlice, certe, profecto. Euhlice, nimirum, quippe, certe. Eallunga, omnino, jam enim, certo; ut, eallunga iſ re ax to þeara tr̄ypa puptrumum arett, jam certe securis ad radices arborum posita est. Matth. iii, 10. ȝȳre ȝȳre, vehementius affirmat, ut yes, apud Anglos, & s̄epe eleganter occurrit, ut etiam nēre nēre, in Boethiana versione.

Optandi: eala ȝif utinam.

Dubitandi: penunge, forsan, pen, fortē, forsan, t̄pinigendlice, forsitan, fortassis. ȝelær, seu ȝyler, ne forte, n̄m̄pe pen p̄p̄e, ni forsan.

Diversitatis: ælcop, alias. elleſ, aliter, ſecus. na elleſ, haud ſecus, non aliter, non alias.

Distantia: gehende, prope, nean, prope. ȝeoppan, procul. gehendop, & gehendope, propius. ȝitbeheonan, citerius. ȝetbeheionam, idem. ut, hiderer oððe ȝetbeheionam, citerius, gl. Aelfr. heanon, binc, & heonon. vide adverbia loci.

Quantitatis: ut, miclum, multum. genoh, ſatis. miclum, multum, nimium. ȝpa lanȝ ȝpa, quādiu. ȝpa miclum, tantisper. ȝpa ȝpiþe, tantisper.

Segregandi: on ȝundpan, ſeorsim.

Sit̄s adverbia quare inter adverbia loci. quorum pauca à nobis ſupra enumerantur.

Transitionis: uton, porro, deinde, præterea, denique. hƿæt, porro, adhuc.

Intentionis & comparationis: ȝpiþe, valde. to ȝpiþe, nimium. pel, valde, ſatis: ut, pel manega, valde multa, LL. Inæ c. 43. ma, magis. ma þonne, magis quām. Nu monige on Norþan-hymbra heode ge æhele ge un-æhele hý ȝylfe. ȝ heopa bearn ma ȝyrnaþ on mýnþtei ȝ on Godey heopdom-hab to ȝyllanne. ȝonne hi ȝynd bigongende popullicne camp-hab. reo piþe hƿylcne enbe hæbbende ȝy reo æftre ȝlðo ȝeryþ ȝ ȝcearaþ. Hæc contra crescentem indies excessum monasteriorum, & monachorum ipſe Beda monachus H. E. lib. 5. cap. 24. Eodem tendit, quod valetudinarius ſcripſit paulo ante obitum in epiftolâ ad Egbertum antiftitem, quam edidit clarissimus J. Waræus eques auratus A. D. MDLXIV. In hâc epiftola graviter taxat prævalentem condendi monasteria confuetudinem, quæ per incuriam Regum, ut ipſe ſcribit, præcedentium, donationesque ſtultiffimas, ad longè majorem numerum, illo vivente, excreverant, quām quem respublica ſive civilis, ſive ecclesiastica pati aut poſlet, aut deberet. ȝeaple, multum, nimis vehementer. miclum, multum, nimium. eallunge, prorsus. ȝæpinga, ſubitd, illico. bet, melius. pýpre, pejus. mið ealle, omnino. hƿædlice, actiūm. genoh, ſat, ſatis. ȝpiþop, & hƿaþop, magis. pecene, cito, ſtati, confeſſi. ealler to ȝpiþe, ultra modum. ealler to ȝelange, nimium diu. ealler to ȝærte, nimium tenaciter. eallum ȝemetum, omnimodē. heapmælum, acervatim. ma, magis. he ma þe, magis quām. hlude, clamofe, ut clýpa hlude, ȝ hefe up ȝine ȝtemne, Hom. in Dominic. 1. in XL^a. to þan, tam, aded. ne ȝy nan man to þan appear. ȝat he Adam pýpiȝe, ne quis tam improbus sit, ut Adamum execretur, Bed. H. E. p. 67. lyteȝne, pene: ut lyteȝne eall hiȝ peopod, omnis pene ejus exercitus. hƿeconlice, cito. hƿaþe, cito. hƿædlice, cito, brevi. tohƿædlice, nimis festinanter. ȝeopnlice, ſedulo. hƿæthƿapa, paulo amplius. ȝær he ma, þær he mape, eo magis. ȝeape, ȝeapa, bene, valde, ſatis, cum verbis ſenſus: ut, ȝemunan, cennan.

Remiſſionis: lytclum, paulatim. ȝtund-mælum, ſensim. ȝticce-mælum, paulatim. ȝoſte, ſauviter. ȝægeþe, gradatim, pedetentim. hpon, paululum. hƿæt-ȝeþa, hƿæt-hugu, hƿæt-huþu, hƿæt-hƿyȝu, paulisper, pene. hponlicop, minus. pona, pana, minuſ. aney pana, uno minuſ. hpon, paulum, parumper, raro. hƿene, vix paulo, paulum. lyt, parum, minus. lȳthpon, parumper. to lyt, minus. huþu, huþuðel, parum. hponlic, parumper. hƿæthuþu, hƿæthƿegu, hƿæthƿegunȝe, aliquantum, paulum, parum, modice. exempl. vide in capitulis quinti regula 21.

Congregandi: ȝamoð, ſimul. ȝtgebeþe, ſimul.

Qualitatis, & modi: pel, bene. ȝeapa, bene, valde, ſatis. ȝfele, malè. ȝægeþe, pulchrè. unceapenga, gratis. appunga, à Goth. AKNGR. gratis. ȝninga, neceſſario. ȝputolice, expreſſo. eapunga, vel eapunge, coram, palam, publice. ȝeapnenga, ȝeapnunga, clam, furtim, occulte. ȝundpon, ſecreto. ælcop, alias, holinga, holunga, nequicquam. toþæledlice, ſeorsim, diuſim. ȝigellice, ſecretè. ȝnoteþlice, prudenter, à ȝnotop, prudentis. heaptlice, duritè, à heapd, durus. pihtlice, reclē, à piht, reclē. Hic notandum omnia adjectiva positivi gradūs, qualitatem, vel modum rei ſignificantia adverbiascere in LICE, quod apud Nos vertitur in ȝy: ut in rightly, reclē. Præterea notandum eſt, abverbia qualitatis, quia qualitates ipsæ intenduntur, & remittuntur, per gradus etiam comparari: ut, à ȝnotoplice, prudenter; ȝnotoplicop, prudentius; ȝnotoplicot, prudentiſſime. A pihtlice, reclē; pihtlicop, reclē; pihtlicot, reclēſſime. huceaper, qualitercunque. berþel, clam, furtim. Ang. beſtealth. ȝeninga, neceſſario: ut, ȝif þa cnihtrar ȝenin ga offlagene beon, si neceſſe eſt pueros interfici. Bed. H. E. p. 299. ȝær onbead þi ȝenin ga gedýdon þ Wilfrid p̄p̄e onþongen on hiȝ B.riþe, & jussit, ut illi ea facerent, quæ neceſſaria eſent [quæ neceſſitas poſtularat] ut Wilfridus in epiftopatum ſuum recipereetur. Aelfe healþe, ælce piþe, omnifariam.

Similitudinis: ȝpa, ſic. ealȝpa, ſic, ſimiliter. ȝur, ſic, ita. þur ȝepad, talis, hujusmodi. ȝpa ȝpa, ſicut, quaſi, uti. eacȝpilce, conſimiliter. ȝpa ȝelice, ſimiliter, ſic. ȝameȳla ȝpa, ita, taliter. ȝpilce, quaſi, ac ſi. Spilce Gode hi neadige to ȝfel dæbūm, quaſi illos Deus ad malefacta co-

geret, Bed. Hist. Eccl. p. 64. endemēr, pariter, similiter. ac bugon ealle endemēr to Eros, sed omnes pariter ad Deum convertebantur.

Opponendi. ongean, ongeon, & gean, geon, adversus, contra, adversum, ex opposito, &c. Ordinis: ðær piht, confessim, recta. and ðær pihte peapj re man geclenfod fram hiſ fulan gārte, Hom. in Paff. S. Barthol. iððan, deinceps, postea. nextan, postea. nextan, tandem, pene. on bæc, retro. eft, iterum. oð þij, hacenus. uſor, superius. uſemēr, supremo. ætnextan, postremo, novissime, tandem. I gehu-elleſ, & cætera, vel similia. of þam, inde. hƿyrftum, viciſſim. hýndan, retro, post. behinban, id. on bæc, on bæclīg, à tergo, pone. hƿæræſter, and rpa ƿorþ, &c. deinceps. ac cƿyj upne ƿædeſ. and rpa ƿorþ ealle ða pono he ƿæræſter ƿylhaþ, sed dicit PATER NOSTER, & deinceps omnia verba, quæ postea sequuntur. cod. ms. Jun. Nu get, nu geþ, hacenus. midþyhe, simulac. ærþamþe, priusquam. ærþat prius, primum, primo. æt næxtan, æt neħtan, postremo, novissime, denique.

Demonstrandi: efne, hæf iſ, hef iſ, nu hef, eallenqe, en, ecce. heonu, henu. en, ecce. loca, loca nu, vide sis. ƿihþe, vide, ecce. henu i ƿihþe, i hefir ƿæmne in innohe i in hƿiſe hæfþ, ecce virgo in utero habebit, cod. Rush. bibl. Bodl. Matth. i, 23.

Interrogandi: hƿy, cur? ƿorþy, ƿorþy, ƿorþpon, quamobrem? toþy, quare? humeta, quomodo? cƿyrt ðu, vel cƿyrtula, an, num? hu oft, quoties? to hpan, to hpon, quorsum? quousque? cƿeþe pe, nunquid, Matth. XII, 24. cƿeþe ge, nunquid, Matth. IX, 15. hu ne, ah ne, nonne? Ah, nunquid. Ah ic hit am, nunquid ego sum, Matth. XXVI, 22. cod. evang. interl. Cott. Ah huu, quomodo. ah huu biþ ȝefylled ppioto, quomodo implebuntur scripturæ, vers. 54. hu lange, quousque? ƿædeſ, nunquid? ƿænne, quando? ƿær, ubi? ƿærþer, an? hpanon, unde? ƿiðeſ, quo? to hpon, quid, cur? ƿæt, num, an?

Numeralia: æne, semel, tuua, bis. ƿipia, ter. ƿeopeſ ƿiþon, quater, &c. on tpa ƿiran, bifariam. on ƿeo ƿiran, trifariam. on ælcę ƿiran, omnifariam. SIBNSINΨΛM, septies, Luc. XVII, 4 týnriþon, decies. tpa hund ƿiþon ducenties. tpa ƿiran, on tpm healþe, bifariam. ȝien, iterum. ƿurþon, ƿurþum, quinetiam, præterea. ȝet ma, præterea. toþoran þam, præterea. eft-rona, iterum. on tpa, in duas partes. Ang. in two. Porroque notandum est, multa abverbia à nominibus adjectivis esse nata, & instar adjectivorum comparari in op, & ort: ut, ƿiþtelice, audacter, ƿiþtelicop, audacious, ƿiþtelicort, audacissime.

Denique unicum est adverbium apud Anglo-Saxones, scilicet ȝelonȝ, quod verbo substantivo præpositum occasionem, causam, culpam, consilium & datam operam significat per quæ aliquid fit vel contingit: ut, ȝif þu penȝt þ hit on he ȝelonȝ re þ ða populuſ rælþa on he rpa onpenða ƿint. Donne capiþ þu on ȝedpolan, tu, si putas te in causa esse [tua culpa evenire] quod fortuna adeo in te sit mutata, erras, Anglice, if thou thinkest that it is long of thee, &c. at forsan aliquis ȝelonȝ inter adjectiva aptota potius, quam adverbia, numerandum fore contendat.

Adverbia Gothica.

Loci: hER, hic. GΛΙΝΑΚ, illuc. GΛΙΝΔΥΛΙΚΨ, illuc. ΦΛΚ, & ΦΛΚΗ, ibi, illuc. ΦΛΚΕI, ubi. ΦΛΔΕI, ubi, quo. ΦΙΣΩΛΔΗ, ΦΛΔΕI, quocunque. ΕΛΙΚΚΑ, longe, procul. iñp, sursum. ΔΛΛΔΨ, deorsum. ΛΛΔΨ, aliorum. ΛΝΔΛΛ, ubique, undique. ΟΛΨ, vel ΟΛΔ, quo. ΦΙΣΩΛΔΗ, ubicunque. ΟΛΔΚΕ, quo. hιdΔKE, buc. GΛΙΝΔ, illuc. ΠΤ, ΠΤΔ, extra, foras. ΦΙΣΩΛΔΗ ΦΕI, quocunque. ΦΙΣΩΛΔΗ ΦΕI, quocunque, ubicunque. GΛΙΝΨΚ, inde. ΟΛΨΚ, unde. iñpΛΨΚ, à summo. ΕΛΙΚΚΑΨΚ, à longe. ΛΛΔΨΚ, aliunde. ΔΛΛΔΨΚ, de deorsum. Quibus addi possunt adverbia verbalia vocantis simul, & accersentis: hΙΚI, hic, in hunc locum, dñeg. hΙΚ-ΓΙΨ ad plures, dñp, buc agite. hΙΚΓĀTS ad duos, buc agite. iñpΚL, & iñpΚLN, retro. BISNNGĀNE, in proximo, in circuitu. ΛΛΔΨΚ, undique. ΦΛΨΚ, hinc. ΛΛ-ΓΛΨ, alid, aliorum. ΛΞTĀNΨ, retro, retrorsum. iñnΛΨΚ, ab intus. ΠΖΛΨΚ, ab extra. ΠΖΛΨΚ MΛNS, īwðer tē īwðer.

Temporis: SINS, & SINSΛIV, confessim, statim. ցN, & ցΨΛN, jam, nunc. ΑΝ-ΑKS, statim, subito. EKΛMΨGIS, semper. ΦΛN, cùm, quando. ΦΛNΔE, dum. ΔΛГ-ΟЛNХ, *ΔΛГЛОЛММЕH, quotidie. hITΔ, vel hIMMΔ ΔΛГΔ, hodie. ГИС-ТКЛΔЛГИС, cras. ΛКИСΦΛN, olim. NINΛНH, nondum. ΘЛННН, unquam. NI ΘЛННН, nunquam. ΔN ΔIYΔ, iñ ΔIYIN, ΠND ΔIY, semper, in seculum, in æternum. NIΔIYΔ, nunquam. ΦΛN, tum, tunc. ΠN, nunc. SINTEINΨ, semper. EKNMIST, primum. ΠHTYΨ, mane. ΠND ΦΛTEI, donec. SYΛ ΛΛГГΔ ΘЕIЛЛ SYE, quādiu. ΝETΔ, sere. ΝККIΨE, öreg, quum. EΛNΨIΖEI, priusquam. EΛNΨIΣ, prius. ΝΛНH, iñ. ΔIY, & NI iñ ΔIYΔ, nunquam. Marc. II, 12. IX, 33. ΝΛНH ΦΛNНH, nondum. NI ΝΛНH ΦΛNНH, nondum. ΠND hITΔ, usque nunc. EKΛM hIMMΔ, à modo, ex hoc. БI ΦE, öreg. hINΔ ΔΛГ, hodie. ΦΛΨΚ, ex eo, hinc. ΦΛΨΚ ΦΛN, postea. ΛКИС ΦΛN, olim.

Adverbia qualitatis apud Gothos, magnâ ex parte, formantur ab adjectivis neutris, in ΛВА,

* Inde vox Anglo-Saxonica ƿæglipamlic, quotidianus, upne ƿæghipamlican hlaþ, Matth. vi, 11. vel

vel **BA**: ut à **EKDSL** sapiens, **EKDSL** sapienter. à **GATIL** opportunum, **GATI**-
LALB opportune. à **TKIGVUL** fidele, **TKIGVUL** fideliter. à **KLHT**, **KLHTL**-
BL. ab **LBK** validum, vobemens, **LBKLB** valde, vobementer. ab **LGDI** difficile, **LG-**
DLB difficulter. ab **ANALDPIGN** occultum, **ANALDPIGNIB** occulte. à **SVIKUNF**
manifestum, **SVIKUNFBL** palam. ab **PVIL** malum, **PVIL** male. à **BLIKHT**,
splendidus, **BLIKHTLB**, splendidide. Huc refer, **GLBLDPIGNIB**, libenter. **AKNIB**,
caute. **GLLGGVUL**, diligenter, accurate. **BLLFLB**, aperte, libere. Joh. VII, 13. **PS-**
STINKIB, luxuriose. **ANDLPIGNIB**, manifeste, palam. **BLITKLB**, amare; quorum
adjectiva non occurunt. **SNIPMND**, cum festinatione. **ANDLPIGDX**, manifeste. **Phi-**
NB, clanculum. **NSA AND**, sollicite, **SPKANT**, cito. **PNLGEIN**, **afdes**, sine timo-
re. **M LISVE**, multo. **M LIS**, magis. **SLMLAEIK**, similiter.

Reliqua ponuntur promiscue: **SYLK**, temere, abs re. **AETKL**, denuo. **ALLIS**, omnino.
BISNGAL, vere. **NLH**, **NLHFLN**, **NLHFLNHN**, adbuc. **NINLH**, neicum.
HLHIS, superius, altius. **FLNLAMLIS**, adbuc, amplius. **GNFLNLMCEIS**, adbuc. * **SAL**,
ecce. **FLNLASEIPS**, ultra, amplius. **NIFLN**, **NIFLNH**, non. **NIFFLN**, non, neque.
NIFFLN NLFN nondum. **AETLKR**, & **AETLNR**, retro. **FLAMISLEITIL**, pusillum.
GLHLHCR, deinceps. **FLTLINEL**, tantum. **SPNDK**, segregatim. **AETLNL**, retro.
FLPKFIS, & **FLPKFIZEL**, priusquam. **SLMLN**, **SLMLN**, simul. **LIV**, **NILIV**,
NI IN LIV, nunquam. **GLHFLN**, forsitan, forsitan. **EL ANETR**, si forte. **IBLI** **PH**, &
IBLI ANETR, alioquin, ne forte, numquid. **NIN ANETR**, ne forte. **SYL**, sic. **SYL-**
SVE, sicut, prout, ita. **SYLEI**, ita ut, itaque. **GLH**, etiam, certe. **NE**, non, NI, vel **NLH**,
ne, ni. **NIFLN**, & **NIFFLN**, nequaquam. **FLKNH**, ibi. **NIN**, non, nonne. **DNOS**, &
DNPFGE, quare. **NINN**, non, ne. **BISNGANE**, in proximo. composita hæc vox videtur ex
præpositione **BI**, & **SINN**, visus, visio; unde **DN FLIM BISNGANE HLIMRN**, ad
vicos in conspectu, vel circuitu. **VEHSA BISNGANE**, castella in conspectu, vel que in pro-
ximo sunt. An minero ansuine, in conspectu meo, Willeram. **LIFLN**, ei ð iñ. **VIFEH**
FLN GLH, atque insuper. **NNADOLNFIEN**, quanto magis. **NETR**, forsitan. **FLN**, an?
nonne? **GNFLNLMCEIPS**, deinceps. **NEFLKASSLN**, **NPFLKASSLN**, abundantius. **GL**, **GL**,
sic, certe, sane, ita est. **FLKNH**, ergo. **GLNSTLGLNE**, perfecte. **HLHIS**, superius.
IBLIEI, nunquid?

CAPUT TERTIUM DECIMUM.

De conjunctionibus.

COpulativæ: and, ond, **Ø**. eac, etiam, item, quoque. ejt, porro, iterum. hpat, **Ø**,
Discretivæ, & disjunctivæ: oðde, vel, aut, sive. ne, nec, neque. aför oðde, sive,
aut. oðdon, aför oðdon, idem. ægþer, ouþer, vel, sive. hpaþer, sive, utrum. nehpæ-
þer, neque. rpa hpaþer rpa hýt ry, sive. nana, neque. ac, sed. ram, sive: ram hi þætten.
ram hi ne þætten, sive jejunent, sive non jejunent, Reg. Monach, cap. XLII. Sam pe pillan.
ram pe nyllan, sive nobis volentibus, sive nolentibus, Boeth. p. 92. Nen, neque. rpa hpaþer
rpa rpa, sive, sive. oþer træga oðde, aut, vel: røþham oþer træga oðde hi næfpe to na-
num men ne becumah. oðde hi þær næfpe þætlice ne þurhumaþ rølca rølce hi ær to
coman, quoniam [beatitudines mundanæ] aut nunquam hominibus obveniunt, aut nunquam ta-
les manent, quales prius adveniunt, Boeth. p. 19. hpat ælc þara he þar populd-gerælha hæfþ.
oþer træga oðde he pat þat he him rømpeapde beoþ. oðde he hit nat, ad hæc is qui
mundana felicitate fruitur, vel scit eam à se eße transiitram, vel id nescit. Boeth. p. 22.

Interrogativæ: hpi, cur? røþhpý, røþhpýg, røþhpon, quare? la, ne, necne, anne, nonne?
Exemp. undepþtandest þu la, sentis ne? pilt þu la, visne? crýþrt þu, crýþrt þu, crýþrt þu
la, num, anne, nonne? + penrt þu, num, anne, nonne? + cræþ ge, num, anne, nonne? cræþe pe,
nunquid? Matth. XII, 24. hpaþer þe, num? hu, humeta, quomodo? hunu, nonne: ut, hunu ðriht,
nonne dominus? Ps. XXXVIII, 11. sed, etiam, similiter, utpote.

Completitivæ: and, sed, autem. røþlice, pitodlice, autem, vero, quidem. eac, autem, vero, equi-
dem, utique. hpat, quid mulis? þat, þatte, þat te, quod. hpat ja, verum. røþlice. rpa hit
þær, utpote. utoñ, utoñ nu, sed, præterea, porro, denique, nunc demum. røþlice eac, quin **Ø**, etiam,
præterea. eac røþlice, præterea, quoque. røþhpon, røþhum, etiam, quinetiam.

Adversativæ: ðeler, ne. ðeah, quamvis, tametsi. hpaþhepe, hpaþer, hpaþer, tamen, verun-
tamen. ðeah hpaþhepe, ne vero, veruntamen. naler--ac, non solum-sed. røþlice, etiam, quidem.

* Derivatur à verbo Mæso-Gothico **SLIOLN**, videre. †† Matth. XXIV, 45. Marc. II, 19.